

51ste VERGADERING. — 31 JANUARI 1919.

Motie van orde van den heer Deckers c.s. betreffende den spoorwegboekhandel. (2. Hoofdstuk IX, n°. 29).

(Schaper c. a.)

Het is zeker te betreuren, dat er lectuur wordt verspreid, die niet door den beugel kan en allesbehalve zedelijk is. Het is jammer, dat er een tijd is geweest, dat in Europa „Amsterdamsche lectuur” en artikelen pornografisch waren, maar van pornografie is bij de spoorwegboekhandels in de verste verte geen sprake. Het gaat om lectuur, waarover verschil van meening mogelijk is, en men mag sommige lectuur betreuren, zooals ik dat ook doe, maar men krijgt die niet met censuur weg.

Hier is de oorzaak voor een groot deel kapitalistisch winstbejag. De leer de Buisonjé, die zeker niet gediend zal zijn met de verdediging van zijn denkbeeld door den heer Deckers en wiens naam niet onder de motie staat, heeft er op gewezen, dat men van die stationsboekhandels te veel pacht eischt en deze daarom speculeeren moeten op den slechten smrak van het publiek en lectuur moeten verkoopen als de hier gewraakte, omdat daarop meer verdiend wordt. Ik zal niet zeggen, dat men met goedkope pachten de zaak redt, want wanneer men aan slechte lectuur meer kan verdienen dan aan goede, verkoopt men als regel slechte. Zoo is de wereld, dat is het kapitalistische systeem. Daaraan is voorloopig niets te doen. Maar het zou zeer gevaarlijk zijn, langs dezen weg censuur te gaan uitoefenen om die lectuur particeel, in de stations, te verbieden en te gaan schiften. Wee dengene, die dat zou moeten doen! Hij zal toch nooit voldoen aan „Eer en Deugd”, *Mannenadel* e. d. En van den anderen kant zou men veel onrecht doen tegenover de menschen, die volkomen recht hebben te lezen wat zij willen.

Ik roet dus de Kamer ontraden deze motie aan te nemen en ik zou den Minister willen waarschuwen: laat u niet verlokken dezen weg te gaan. Deze weg voert tot moeilijkheden in een richting, waarvan men geen plezier zou hebben. Het is een weg, die niet leidt tot verbetering van den toestand, maar tot verwarring en verwickeling, en waarlangs niet bereikt wordt wat men wil, n.l. dat er geen lectuur zal worden verkocht en gelezen, die in de oogen van zeer velen niet tot de gezonde literatuur behoort.

Onze fractie zal tegen deze motie stemmen. Mijnheer de Voorzitter, om de hier aangegeven redenen.

De heer van Ravesteijn: Mijnheer de Voorzitter! Bij het korte woord dat ik aan de afdeling Spoorwegen heb gewijd, heb ik mij de uitdrukking veroorloofd dat de wijze, waarop de zaak van den stationsboekverkoop door den heer Deckers is ter sprake gebracht, mij niet ernstig leek. Ik wil echter zeggen dat de motie, die wij nu voor ons hebben, voor ons een zeer ernstige zaak is, en dat wij de Kamer moeten waarschuwen die niet aan te nemen, omdat het hier naar onze meening betreft een eerste stap op een uiterst gevaarlijken weg.

Wij hebben hier een poging van de heeren van rechts, voornamelijk van de heeren van de Katholieke staatspartij, om op een gedeelte van de publieke opinie het merk te zetten van hun censuur, de censuur der Katholieke kerk.

Wij moeten daar ten sterkste tegen opkomen. De wijze, waarop de heer Deckers deze zaak heeft verdedigd, getuigt er van dat hier een streven aanwezig is van den heeren om, voor zoover zij dat eenigszins kunnen bereiken, alles te onderdrukken wat op den index van de Katholieke kerk is geplaatst, en wat in zekere Katholieke bladen wordt afgekeurd als onzedelijk.

Ik wensch er op te wijzen, dat onze opvattingen daaromtrent lijnrecht ingaan tegen die van de heeren. Ik wensch er op te wijzen, dat wanneer ik deze motie neem en de toelichting van den heer Deckers die er niet van is los te maken, onder het begrip „onzedelijke lectuur” die niet zou mogen worden ten verkoop aangeboden in den openbaren spoorwegboekhandel, volgens de woorden van den heer Deckers zelf valt een groot gedeelte van de wereldliteratuur. Indien daar werd uitgesteld een vertaling van de Duizend en één nacht, een van de schoonste voortbrengselen van de wereldliteratuur, zou deze ongetwijfeld vallen onder de rubriek onzedelijke lectuur, vooral wanneer zij werd geïllustreerd

(van Ravesteijn e. a.)

op de wijze zooals dat er bij behoort. Verschillende boeken uit het Oude Testament vallen onder deze rubriek. Het is dan ook bekend, dat de lectuur van den Bijbel volgens de Katholieke kerk niet geoorloofd is aan leeken, te recht van uit dat standpunt bezien. Een groot gedeelte van de schrijvers der oudheid, werken van Aristophanes bijv., zouden niet in het openbaar ten verkoop mogen worden aangeboden, want Aristophanes moet ongetwijfeld volgens de definitie van de heeren gerekend worden tot de onzedelijke lectuur. Van Shakespeare geldt hetzelfde. Een aantal van onze eigen klassieke schrijvers, bijv. onze blijspeldichters uit de 17de eeuw, de Reinaart, Cats, Bilderdijk, het is alles volgens de begrippen van deze heeren onzedelijke lectuur. Ik noem slechts eenige voorbeelden, maar ieder die eenigszins thuis is in de literatuur, weet dat deze voorbeelden met talloze kunnen worden vermeerderd.

Daartegenover staat, dat wat juist in den spoorwegboekhandel zeer veel wordt gekocht door een belangrijk deel van het reizende publiek, door handelsreizigers en dergelijke, maar naar mij is verzekerd ook zelfs door hoogleeraren, nl. de meest ordinaire sensitiemans, de Schundliteratuur, zooals men die in Duitschland noemt, maar die overigens met den besten wil niet kan worden gebracht onder het begrip „onzedelijke lectuur”, zooals de heer Deckers dit begrip opvat, natuurlijk zou mogen verkocht en gelezen blijven.

Wanneer de heer Deckers het tijdschrift *La Vie Parisienne* pornografie noemt, kom ik daartegen op. Dat is geen pornografie volgens onze opvatting. Maar wel zijn zekere geschriften, officieel door de Katholieke kerk uitgegeven, zeer zeker te tellen tot de pornografie. (*Beweging*.)

De Voorzitter: Ik verzoek den geachten spreker zich te onthouden van zulke beleedigende uitdrukkingen.

De heer van Ravesteijn: Dan zoudt u mij bijna dwingen de titels te noemen. Geschriften als bijv. die van pater Liguori zouden niet meer mogen worden gelezen. Indien deze geschriften in de spoorwegboekhandels in de juiste vertaling werden beschikbaar gesteld, zouden zij ongetwijfeld vallen onder hetgeen de heer Deckers hier verboden wil zien.

Ik concludeer dus, Mijnheer de Voorzitter, dat wij ons ten sterkste tegen die motie moeten verzetten en wij willen de Kamer waarschuwen om geen stap op dezen gevaarlijken weg te zetten. Ik heb er een vorig maal reeds op gewezen, dat wij hierin ook een wapen zien, dat aan de Regeering in handen wordt gegeven tegen andere, nl. revolutionnaire literatuur, en bij die gelegenheid heb ik reeds opgemerkt, dat op het oogenblik volgens de verklaring van den Minister in de Memorie van Antwoord betreffende zijn begroting in dat opzicht een soort van censuur op de spoorwegboekhandels wordt uitgeoefend. Welnu, om die redenen verklaren wij ons ten sterkste tegen deze motie.

De heer de Buisonjé: Mijnheer de Voorzitter! Het heeft mij buitengewoon gespeten, dat de heer Deckers aan zijn motie een toelichting heeft gegeven gelijk hij heeft gedaan. De maatschappij dien hij aan het begrip zedelijkheid aanlegt, onderschrijf ik dan ook absoluut niet. Wanneer bijv. de heer Deckers en de zijnen het boek van Felix Timmermans „Pallietier” pornografiën noemt.....

De heer Deckers: Dat heb ik absoluut niet genoemd.

De heer de Buisonjé: In uw kringen wordt dat boek als pornografiën aangemerkt en dan wil ik wel zeggen, dat door den auteur dat boek, hetwelk inderdaad van een ongebreidelde levensblijheid getuigt, in dezen deprimeerenden tijd door het scheppen van dit boek een goed werk is gedaan. Wanneer ik zie, dat de heer Deckers alleen den maatschappij wil aanleggen, welke ook door de Vereeniging voor Eer en Deugd wordt aangegeld, en wanneer hij dan verwijst naar het tijdschrift *Mannenadel*, dan ben ik beangst geworden. Ik heb oorspronkelijk gedacht met de motie van den heer Deckers te kunnen medegegaan en andere leden van de linkerzijde waren dat